

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ**

Мін'юст

вул. Архітектора Городецького, 13, м. Київ, 01001

тел.: (044) 364-23-93, факс: (044) 271-17-83

E-mail: callcentre@minjust.gov.ua,

themis@minjust.gov.ua,

Web: <http://www.minjust.gov.ua>,

код згідно з ЄДРПОУ 00015622

**Голові Комітету Верховної
Ради України з питань
правової політики
Денису МАСЛОВУ**

Шановний Денисе Вячеславовичу!

На виконання доручення Прем'єр-міністра України Дениса Шмигала від 08.04.2024 № 11095/1/1-24 до листа Комітету Верховної Ради України з питань правової політики від 05.04.2024 № 04-26/03-2024/75315 (вх. № 4677-4-24 від 09.04.2024) Міністерство юстиції України спільно з Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури України, Міністерством економіки України, Міністерством фінансів України опрацювало проєкт Закону України «Про внесення змін до статті 1251 Цивільного кодексу України щодо посвідчення заповіту» (далі – проєкт Закону) (реєстр. № 11117 від 25.03.2024), внесений на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України Юрченком О.М. і Ковальовим О.І., та повідомляє, що Міністерство юстиції України **не підтримує** проєкт Закону з огляду на таке.

Метою прийняття проєкту Закону, як зазначено його авторами в пояснювальній записці, є *«мінімізація кількості спорів щодо визнання недійсними заповітів, посвідчених одноособово посадовою особою відповідного органу місцевого самоврядування та унеможливлення підробки таких заповітів»*.

У зв'язку з цим запропоновано статтю 1251 Цивільного кодексу України (далі – Кодекс) викласти у такій редакції:

«Стаття 1251. Посвідчення заповіту органами та посадовими особами місцевого самоврядування.

Якщо у населеному пункті немає нотаріуса, заповіт, крім секретного, може бути посвідчений рішенням виконавчого комітету відповідної місцевої ради, а у сільських радах, що представляють територіальні громади, які налічують до 500 жителів, у яких виконавчий комітет не створено, заповіт посвідчується сільським головою.»

Водночас заповітом є особисте розпорядження фізичної особи на випадок своєї смерті (стаття 1233 Кодексу).

СЕД АСКОД

Міністерство юстиції України

№ 61184/4677-4-24/8.3.1 від 23.04.2024

Підписувач Малюська Денис Леонтійович

Сертифікат 382367105294AF970400000E0444600B549FE01

Дійсний з 16.02.2024 9:54:20 по 16.02.2025 9:54:20

Статтею 1247 Кодексу встановлені загальні вимоги до форми заповіту. Так, заповіт складається у письмовій формі, із зазначенням місця та часу його складення. Заповіт має бути особисто підписаний заповідачем. Заповіт має бути посвідчений нотаріусом або іншими посадовими, службовими особами, визначеними у статтях 1251, 1252 Кодексу.

Відповідно до статті 1251 Кодексу, якщо у населеному пункті немає нотаріуса, *заповіт, крім секретного, може бути посвідчений уповноваженою на це посадовою особою відповідного органу місцевого самоврядування.*

Варто зауважити, що зазначена дія є нотаріальною відповідно до положень Закону України «Про нотаріат» (далі – Закон № 3425).

Згідно зі статтею 1 Закону № 3425 нотаріат в Україні – це система органів і посадових осіб, на які покладено обов’язок посвідчувати права, а також факти, що мають юридичне значення, та вчиняти інші нотаріальні дії, передбачені цим Законом, з метою надання їм юридичної вірогідності.

У сільських населених пунктах *нотаріальні дії, передбачені статтею 37 Закону, вчиняють уповноважені на це посадові особи органів місцевого самоврядування, у тому числі посвідчують заповіти (крім секретних).*

Відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (далі – Закон № 280/97) *посадова особа місцевого самоврядування – особа, яка працює в органах місцевого самоврядування, має відповідні посадові повноваження у здійсненні організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій і отримує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету (стаття 1 Закону № 280/97).*

Тоді як *виконавчий комітет сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради є колегіальним органом, який може розглядати і вирішувати питання, віднесені Законом до відання виконавчих органів ради (стаття 52 Закону № 280/97).*

Звертаємо увагу, що повноваження виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті ради визначені статтею 52 Закону № 280/97 та не містять положень щодо вчинення нотаріальних дій, зокрема посвідчення заповіту.

При цьому відповідно до статті 53 Закону № 280/97 виконавчий комітет ради утворюється у складі відповідно сільського, селищного, міського голови, районної у місті ради – голови відповідної ради, заступника (заступників) сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті ради, керуючого справами (секретаря) виконавчого комітету, а також керівників відділів, управлінь та інших виконавчих органів ради, інших осіб.

Відповідно до статті 53 Закону № 280/97 *основною формою роботи виконавчого комітету сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради є його засідання.* Засідання виконавчого комітету скликаються відповідно сільським, селищним, міським головою (головою районної у місті ради), а в разі його відсутності чи неможливості здійснення ним цієї функції – заступником сільського, селищного, міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради (районної у місті ради – заступником голови ради) в міру необхідності, але не рідше одного разу на місяць, і є правомочними,

якщо в них бере участь більше половини від загального складу виконавчого комітету.

Статтею 59 Закону № 280/97 передбачено, що виконавчий комітет сільської, селищної, міської, районної у місті (у разі її створення) ради в межах своїх повноважень приймає рішення. *Рішення виконавчого комітету приймаються на його засіданні більшістю голосів від загального складу виконавчого комітету і підписуються сільським, селищним, міським головою, головою районної у місті ради.*

Рішення виконавчого комітету ради з питань, віднесених до власної компетенції виконавчих органів ради, можуть бути скасовані відповідною радою.

Крім того, *акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування підлягають обов'язковому оприлюдненню та наданню за запитом відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації».*

У зв'язку з цим звертаємо увагу на нормативні приписи законодавства щодо таємниці заповіту.

Відповідно до статті 6 Конвенції про запровадження системи реєстрації заповітів (далі – Конвенція), яка ратифікована Верховною Радою України згідно із Законом України від 10.07.2010 № 2490-VI, *протягом життя заповідача факт реєстрації заповіту розголошенню не підлягає.*

Після смерті заповідача будь-яка особа може отримати відомості, згадані в статті 7, за пред'явлення витягу зі свідоцтва про смерть чи будь-якого іншого прийняттого документа, що підтверджує факт смерті заповідача (стаття 8 Конвенції).

Статтею 1255 Кодексу встановлено, що *нотаріус, інша посадова, службова особа, яка посвідчує заповіт, свідки, а також фізична особа, яка підписує заповіт замість заповідача, не мають права до відкриття спадщини розголошувати відомості щодо факту складення заповіту, його змісту, скасування або зміни заповіту.*

Зазначені положення також знайшли своє відображення у статті 8 Закону № 3425. Нотаріальна таємниця – сукупність відомостей, отриманих під час вчинення нотаріальної дії або звернення до нотаріуса заінтересованої особи, в тому числі про особу, її майно, особисті майнові та немайнові права і обов'язки тощо.

Нотаріус та особи, зазначені у статті 1 Закону № 3425, а також помічник нотаріуса зобов'язані зберігати нотаріальну таємницю, навіть якщо їх діяльність обмежується наданням правової допомоги чи ознайомленням з документами і нотаріальна дія або дія, яка прирівнюється до нотаріальної, не вчинялась.

Особи, винні в порушенні нотаріальної таємниці, несуть відповідальність у порядку, встановленому законом.

З огляду на викладене та враховуючи порядок прийняття рішення виконавчим комітетом, який є колегіальним органом, положення проєкту Закону суперечитимуть нормам Конвенції та правовим приписам національного законодавства, зокрема Кодексу, Законом № 280/97 та № 3425.

Крім того, прийняття проекту Закону матиме наслідком порушення права особи на висловлення останньої волі на випадок своєї смерті, яке не може залежати від прийнятого рішення посадовими особами.

Додатково інформуємо, що Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України листом від 11.04.2024 № 66279-26-24, Міністерство економіки України листом від 12.04.2024 № 2452-03/27049-03, Міністерство фінансів України листом від 10.04.2024 № 05130-03-5/11866 (додаються) *висловили позиції щодо непідтримання проекту Закону.*

Додаток: на 6 арк.

З повагою

Міністр

Денис МАЛЮСЬКА